

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

ในปี 2541 เป็นปีที่เกิดภาวะเศรษฐกิจของประเทศตกต่ำมาก รัฐบาลไทยจำเป็นต้องขอรับความช่วยเหลือทางวิชาการและการเงินจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) และจากธนาคารกลางของมิตรประเทศ ในการนี้รัฐบาลไทยมีการดำเนินการตามมาตรการที่ต้องปฏิบัติสำหรับโครงการเงินกู้เพื่อปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจและการเงิน มาตรการส่วนหนึ่งที่ทางราชการดำเนินการคือ ให้มีการปรับปรุงมาตรฐานและวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดในระดับนานาชาติ ถึงแม้ว่ามาตรฐานการบัญชีโดยรวมของไทยสอดคล้องกับมาตรฐานการบัญชีนานาชาติอยู่แล้ว แต่ก็จำเป็นต้องมีการพัฒนามาตรฐานการบัญชีใหม่ๆ ของไทย และรวมถึงการปรับปรุงมาตรฐานการบัญชีที่ใช้อยู่ในปัจจุบันให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และขอเรียกร้องของผู้ให้ความช่วยเหลือทางด้านเงินทุน เพื่อให้ผู้ลงทุนเกิดความเชื่อมั่นต่อข้อมูลทางบัญชีทำให้ธุรกิจไทยสามารถระดมเงินทุนจากตลาดการเงินระหว่างประเทศได้ง่ายขึ้น การติดต่อกิจการกับต่างประเทศเป็นไปด้วยความสะดวกรวดเร็วบนพื้นฐานความเข้าใจอันเดียวกัน

สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยได้แต่งตั้งคณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีมีภาระหน้าที่ในการพัฒนาและปรับปรุงมาตรฐานการบัญชีสำหรับการบัญชีการเงินและรายงานการเงินใหม่ทั้งหมด โดยเริ่มต้นจากการพัฒนาแม่บทการบัญชี(Accounting Framework) อันเป็นแม่บทในการกำหนดมาตรฐานการบัญชี และใช้เป็นข้ออ้างอิงในการแก้ปัญหาทางการบัญชี ในขณะที่ยังไม่มีมาตรฐานการบัญชีสำหรับเรื่องนั้นๆ อ้างอิง นอกจากนี้ยังได้เร่งรีบทำการปรับปรุงมาตรฐานการบัญชีในเรื่องต่างๆ ให้เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ เพื่อให้เสร็จและบังคับใช้ได้ทั้งหมดในปี พ.ศ. 2542 ซึ่งเท่ากับเป็นการรื้อโครงสร้างมาตรฐานการบัญชีทั้งหมด 31 ฉบับที่มีอยู่เดิม จึงย่อมก่อให้เกิดความสับสนต่อสมาชิกของสมาคม อาจารย์ และผู้ปฏิบัติงานทางด้านบัญชี เพราะมาตรฐานการบัญชีที่ประกาศใช้มีผลทำให้มาตรฐานการบัญชีฉบับเดิมถูกยกเลิกไป

นอกจากนี้มาตรฐานการบัญชีใหม่ที่ประกาศใช้นี้มีตัวอย่างประกอบยังไม่เพียงพอ มีปัญหาในการตีความและการทำความเข้าใจในการนำไปปฏิบัติ และที่สำคัญหนังสือและเอกสารทางด้านบัญชีในประเทศไทยส่วนใหญ่ยังไม่มีการปรับปรุงให้เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีฉบับใหม่ทำให้ไม่มีเอกสารใช้อ้างอิง

ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้ทำการศึกษาจึงสนใจที่จะทำการศึกษา มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 40 เรื่องเงินลงทุนในตราสารหนี้และตราสารทุน ซึ่งเป็นหนึ่งในมาตรฐานการบัญชีฉบับใหม่ที่ทางสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยประกาศออกใช้แทนมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 12 เรื่องการบัญชีสำหรับหลักทรัพย์ในความต้องการของตลาด และมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 17 เรื่องการบัญชีเกี่ยวกับเงินลงทุน ถึงวิธีในการปฏิบัติทางบัญชี ซึ่งจะช่วยให้แก่นักบัญชีมีความเข้าใจและสามารถจัดทำบัญชีได้อย่างถูกต้องและสามารถนำเสนอข้อมูลให้แก่ผู้ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาถึงวิธีปฏิบัติทางบัญชีและการเปิดเผยข้อมูลสำหรับเงินลงทุนในตราสารหนี้และตราสารทุนตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 40 เรื่องการบัญชีสำหรับเงินลงทุนในตราสารหนี้และตราสารทุน

ขอบเขตการศึกษา

ศึกษาวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการบันทึกบัญชีและการเปิดเผยข้อมูลสำหรับเงินลงทุนที่เป็นตราสารหนี้และตราสารทุน ตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 40 เรื่องการบัญชีสำหรับเงินลงทุนในตราสารหนี้และตราสารทุน

วิธีการศึกษา

ศึกษาจากข้อมูลทุติยภูมิ โดยการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากหนังสือ วารสารต่างๆ เอกสารทางวิชาการ และมาตรฐานการบัญชีที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้งงบการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่มีการลงทุนในหลักทรัพย์ต่างๆ สำหรับรอบระยะเวลาบัญชีที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม 2542 เป็นต้นไป ในเรื่องเงินลงทุนในตราสารหนี้และตราสารทุน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาเรียบเรียงพร้อมยกตัวอย่างประกอบ

นิยามศัพท์

เงินลงทุน หมายถึง สิทธิที่กิจการมีไว้เพื่อเพิ่มความมั่งคั่งให้กับกิจการไม่ว่าจะอยู่ในรูปของส่วนแบ่งที่จะได้รับ(เช่น ดอกเบี้ย ค่าสิทธิ และเงินปันผล)ในรูปของราคาที่เพิ่มขึ้น หรือในรูปของประโยชน์อย่างอื่นที่กิจการจะได้รับ (เช่น ประโยชน์ที่ได้รับจากความสัมพันธ์ทางการค้า)¹

¹ สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย, มาตรฐานการบัญชีเรื่อง การบัญชีสำหรับเงินลงทุนในตราสารหนี้และตราสารทุน(กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์บริษัท พี.เอ.สีฟวิ่ง จำกัด, 2542), หน้า 4.

ตราสารหนี้ หมายถึง สัญญาที่แสดงว่าผู้ออกตราสารมีภาระผูกพันทั้งทางตรงและทางอ้อมที่จะต้องจ่ายเงินสดหรือสินทรัพย์อื่นให้แก่ผู้ถือตราสารตามจำนวนและเงื่อนไขที่ได้กำหนดไว้โดยชัดเจนหรือโดยปริยาย²

ตราสารทุน หมายถึง สัญญาที่แสดงว่าผู้ถือตราสารมีความเป็นเจ้าของในส่วนตัวได้เสียคงเหลือของกิจการที่ไปลงทุน³

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ทราบถึงแนวปฏิบัติทางบัญชีสำหรับเงินลงทุนในตราสารหนี้และตราสารทุนตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 40
2. เพื่อเป็นแนวทางให้แก่ผู้ที่สนใจสามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 5.

³ เรื่องเดียวกัน